

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 236/2023-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Podbrezovská 34, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/145/2020 z 30. júna 2022, a o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Slovenskej republiky**, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, Bratislava, proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/145/2020 z 30. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/145/2020 z 30. júna 2022 v jeho prvom výroku **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/145/2020 z 30. júna 2022 v jeho treťom výroku **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
3. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/145/2020 z 30. júna 2022 v jeho prvom a treťom výroku **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
4. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **758,53 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky **nevychováje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. II. ÚS 236/2023-12 z 10. mája 2023 prijal ústavný súd na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa (doručenú 5. októbra 2022) vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 7Cdo/145/2020 z 30. júna 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou napadol toto uznesenie najvyššieho súdu len v treťom výroku, ktorým bolo odmietnuté jeho dovolanie. Sťažovateľ žiada napadnuté uznesenie najvyššieho súdu v tejto časti zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a priznať mu primerané finančné zadosťučinenie 6 000 eur.

2. Uznesením č. k. II. ÚS 98/2023-23 zo 16. februára 2023 prijal ústavný súd na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky (doručenú 19. októbra 2022) v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, vo zvyšnej časti (namietajúcej porušenie právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou napadla toto uznesenie najvyššieho súdu len jeho v prvom a druhom výroku (bod 6 tohto nálezu). Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie v prvom a druhom výroku zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

3. Uznesením č. k. II. ÚS 236/2023-18 z 10. mája 2023 ústavný súd spojil uvedené veci na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. II. ÚS 236/2023.

4. Z obsahu ústavných sťažností a ich príloh vyplýva, že v konaní vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 16C/80/2009 sa sťažovateľ ako žalobca domáhal proti sťažovateľke ako žalovanej náhrady škody spôsobenej nezákonným trestným stíhaním a v ňom vydanými nezákonnými súdnymi rozhodnutiami o väzbe a treste. Okresný súd rozsudkom č. k. 16C/80/2009-367 z 9. mája 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) sťažovateľke uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi 315 153 eur (náhrada nemajetkovej ujmy 300 000 eur a náhrada majetkovej ujmy 15 153 eur) s príslušným úrokom z omeškania až do zaplatenia (I. výrok), vo zvyšku žalobu zamietol (II. výrok) a rozhodol, že o náhrade trov konania rozhodne po právoplatnosti tohto rozhodnutia (III. výrok).

5. Na základe odvolania podaného sťažovateľkou Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 15Co/80/2019-540 zo 7. augusta 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) rozsudok okresného súdu v I. a III. výroku zmenil tak, že sťažovateľke uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi 15 000 eur v lehote do 30 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia ako náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej sťažovateľovi rozhodnutím o treste priznanú podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) v spojení s priamou aplikáciou čl. 5 ods. 5 dohovoru. Vo zvyšku žalobu zamietol a rozhodol, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

6. Proti rozsudku krajského soudu podali obe strany sporu dovolanie, o ktorých najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že dovolanie sťažovateľky odmietol (I. výrok), rozsudok krajského soudu vo výroku, ktorým zmenil I. výrok rozsudku okresného soudu tak, že zamietol žalobu v časti nároku na zaplatenie úrokov z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 15 000 eur, zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (II. výrok) a dovolanie sťažovateľa vo zvyšnej časti odmietol (III. výrok).

II.

Argumentácia sťažovateľov

7. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti v podstatnom namieta, že odôvodnenie napadnutého uznesenia nie je adekvátne k sťažovateľom uplatnenej dovolacej argumentácii, keďže najvyšší súd ignoroval riadne uplatnené, zrozumiteľné a relevantnou judikatúrou podložené tvrdenia sťažovateľa, týkajúce sa kvality odôvodnenia napadnutého uznesenia a právneho posúdenia veci. Sťažovateľ konkrétne namieta, že v intenciách prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) a § 421 Civilného sporového poriadku v spojení s § 432 Civilného sporového poriadku:

a) najvyšší súd sa vôbec nezaoberal vecnou skutočnou škodou vo forme zväčšenia majetku o dar svojej dcéry v sume 473 eur, ku ktorému nedošlo, lebo touto sumou boli uhradené trovy právneho zastúpenia sťažovateľa jeho právnej zástupkyňi, čo bolo nesporne preukázané v konaní pred okresným súdom;

b) najvyšší súd sa vôbec nezaoberal kauzálnym dejom, na ktorom sa zúčastňovalo viacero skutočností, ktoré viedli k vzniku skutočnej škody vo forme straty na zárobku po strate zamestnania, ktorej prvotnou a jedinou príčinou bolo začatie trestného stínania vo veci a následne voči sťažovateľovi;

c) najvyšší súd meritórne nepreskúmal ani námietku sťažovateľa, pokiaľ ide o väzbu, ktorú si mal zaviniť sám tzv. kolúznym správaním, hoci v konečnom dôsledku bol oslobodený spod obžaloby preto, že stíhaný skutok nespáchal, takže aj kolúzia mala byť podľa názoru sťažovateľa nezákonná;

d) v napadnutom uznesení nie je ani zmienka o sťažovateľom namietaní použitej judikatúry pre konečné priznanie nemajetkovej ujmy v sume 15 000 eur, keď odvolací súd nereagoval na sťažovateľom uvádzané súdne rozhodnutia, ktoré boli pre sťažovateľa priaznivejšie (4Cdo125/2019, 4Cdo153/2015, 2MCdo 2/2017 a ďalšie);

e) v napadnutom uznesení nie je ani zmienka o dôvodoch vylúčenia zodpovednosti žalovanej z titulu ochrany osobnostných práv sťažovateľa, ktoré boli zjavne porušené nezákonne vedeným trestným konaním proti nemu.

8. Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti v podstatnom namieta, že napadnutým uznesením najvyššieho soudu, ktorým dovolanie sťažovateľky odmietol a ktorým zrušil rozsudok krajského soudu vo výroku, ktorým krajský súd zmenil 1. výrok rozsudku okresného soudu tak, že zamietol žalobu v časti nároku na zaplatenie úrokov z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 15 000 eur a vec vrátil v rozsahu zrušenia krajskému súdu na ďalšie konanie, došlo k porušeniu sťažovateľkou označených práv. V zmysle ťažiskovej argumentácie sťažovateľky otázka existencie nároku na zaplatenie úroku z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy síce bola dovolacím súdom riešená spôsobom zakladajúcim dostatočný dôvod na konštatovanie o existencii

ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, avšak nie tej, ktorú prezentoval najvyšší súd v napadnutom uznesení (4Cdo/48/2017, 4Cdo/257/2019, 2Cdo/48/2010, 2Cdo/155/2011 a 7Cdo/253/2013), ale judikátom najvyššieho súdu R 45/2000 a jeho rozhodnutiami č. k. 6Cdo/185/2011 a č. k. 7Cdo/100/2017. Sťažovateľka sa nestotožňuje s právnym názorom najvyššieho súdu, ktorý ním označené rozhodnutia považuje za ustálenú súdnu prax, a to z dôvodu, že uvedené rozhodnutia sa vzťahujú na náhradu majetkovej škody, a nie náhradu nemajetkovej ujmy, a tiež z dôvodu, že najvyšší súd nemôže ignorovať opačné právne závery v otázke úrokov z omeškania pri náhrade nemajetkovej ujmy judikované a rešpektované súdnou praxou, na ktorú sa odvoláva sťažovateľka a ktorá je v riešenej otázke aplikovateľná, zrozumiteľná, riadne odôvodnená a konzistentná. Ak sa preto najvyšší súd chcel odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe, bolo podľa sťažovateľky s poukazom na judikát R 17/2017 a judikatúru ústavného súdu (II. ÚS 332/2018, IV. ÚS 270/2012, IV. ÚS 299/2012, IV. ÚS 438/2018, I. ÚS 382/2019) jeho povinnosťou predložiť vec na posúdenie veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku, a pokiaľ tak nespravil, porušil tým základné právo sťažovateľky na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Z napadnutého uznesenia nie je zrejmé, z akého dôvodu mal byť podľa najvyššieho súdu prekonaný judikát R 45/2000 a naň obsahovo nadväzujúce rozhodnutia iných senátov, resp. dokonca totožného senátu, a napadnuté uznesenie obsahujúce posúdenie totožnej právnej otázky s odlišným právnym záverom preto považuje za rozhodnutie excesívne, prekvapivé a ústavne neudržateľné. Prijatým záverom najvyššieho súdu „*spočívajúcim v nepredvídateľnom a arbitrárnom posúdení právnej otázky úrokov z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy, ignorujúc princíp právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia a opomínajúc potrebu akéhokoľvek racionálneho odôvodnenia odchýlenia sa od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu*“ došlo k porušeniu práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zároveň najvyššiemu súdu vyčíta, že v odôvodnení napadnutého uznesenia sa nezaoberal jej podstatnými dovolacími námietkami vo vzťahu k posúdeniu pasívnej vecnej legitímácie sťažovateľky v konaní o náhradu škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb., resp. zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ak je nárok dôvodený medializáciou trestnej veci, a vo vzťahu k posúdeniu primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy a s tým súvisiacim odklonom od ustálenej judikatúry najvyššieho súdu. Vzhľadom na uvedené považuje sťažovateľka odôvodnenie napadnutého uznesenia za nepresvedčivé.

III.

Vyjadrenia najvyššieho súdu, sťažovateľ'a (zúčastnenej osoby), LITIGIS – Centra ochrany ľudských práv a repliky sťažovateľ'ov

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu k ústavnej sťažnosti sťažovateľ'ky:

10. Najvyšší súd vo vyjadrení z 28. februára 2023 k ústavnej sťažnosti sťažovateľ'ky uviedol, že ponecháva rozhodnutie o ústavnej sťažnosti sťažovateľ'ky na úvahe ústavného súdu. K veci sa vyjadril aj predseda senátu 7 Cdo JUDr. Ivan Rumana (ďalej len „predseda senátu“), ktorý uviedol, že judikatúra, na ktorú poukazuje sťažovateľ'ka, bola zmenená neskoršou judikatúrou

a najvyšší súd v napadnutom uznesení vychádzal z najnovšieho rozhodnutia najvyššieho súdu v danej problematike, a to z uznesenia č. k. 4Cdo/257/2019 z 26. februára 2020, ktorým bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté so záverom, že k vzniku omeškania s plnením nemajetkovej ujmy nedochádza márnym uplynutím lehoty ustanovenej v rozhodnutí súdu, ale už márnym uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku. Vychádzal analogicky z princípu „*lex posterior derogat legi priori*“, ktorý možno vzťahnúť aj na judikatúru najvyššieho súdu, keďže staršia judikatúra sa „zrušuje“ iba novšou rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu. Keďže sťažovateľka rozhodnutie vo veci sp. zn. 4Cdo/257/2019 ako strana sporu ústavnou sťažnosťou nenapadla, uvedené rozhodnutie sa stalo súčasťou recentnej judikatúry najvyššieho súdu. Aj úvahu o výške priznanej nemajetkovej ujmy považuje za riadne zdôvodnenú v bode 21 napadnutého uznesenia. Dovolací súd takto priznanú výšku považoval za hornú hranicu v okolnostiach daného prípadu s tým, že iné odškodnenie žalobcovi priznané nebolo. Navrhol, aby ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovел.

III.2. Vyjadrenie sťažovateľa (zúčastnenej osoby) k ústavnej sťažnosti sťažovateľky:

11. Sťažovateľ (v tom čase ešte v postavení zúčastnenej osoby v rámci konania o ústavnej sťažnosti sťažovateľky) vo vyjadrení zo 16. marca 2023 k ústavnej sťažnosti sťažovateľky uviedol, že hoci právna problematika úrokov z omeškania z nemajetkovej ujmy je všeobecnými súdmi posudzovaná odlišne, neznamená to, že každá taká odlišnosť je porušením základného práva v rovine ústavnoprávnej tak, ako to prezentuje vo svojej sťažnosti sťažovateľka. V právnej teórii existuje tzv. doktrína rozhodnutia *per incuriam*, podľa ktorej súd nemusí nasledovať predchádzajúci precedens, ktorý opomenul záväznú normu, alebo iný relevantný prameň práva, ktoré pritom boli pre súd záväzné a ich opomenutie viedlo k nesprávnemu rozhodnutiu. V prerokovávanej veci platí, že záväzkový vzťah medzi škodcom a poškodeným vzniká zo samotného deliktu a o celkovej výške nároku na primerané a plné odškodnenie súd rozhoduje v prípadnom súdnom konaní deklaratórnym, nie konštitutívnym rozhodnutím. Súdna prax odmietajúca priznať úroky z omeškania z nemajetkovej ujmy bola práve založená na nesprávnom predpoklade, že sa o tomto nároku rozhoduje konštitutívnym rozhodnutím, ktoré súdna prax i právna veda považuje za možné len pri výslovnom splnomocnení zákona, a to v tomto prípade chýba. Opak stavia poškodeného do výrazne horšieho postavenia oproti škodcovi, ktorému sa oplatí svoju zodpovednosť popierať, a tak oddiaľovať splnenie si svojej povinnosti nahradiť ujmu, čím sa popiera zmysel úrokov z omeškania, ktoré majú viacero funkcií (zabezpečovaciu, uhradzovaciu a sankčnú) a sú náhradou za používanie istiny, ktorú v dôsledku omeškania užíval dlžník, a nie veriteľ.

III.3. Replika sťažovateľky:

12. Sťažovateľka vo svojej replike z 27. marca 2023 k vyjadreniu najvyššieho súdu zopakovala svoju argumentáciu prednesenú už v ústavnej sťažnosti a dodala, že v súvislosti so zodpovedaním právnej otázky nároku na úrok z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy jestvujú v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu dva celkom zjavne protichodné názorové smery. Na jednej strane najvyšší súd aplikuje pri posudzovaní otázky momentu omeškania v súvislosti s úrokom z omeškania v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy judikatúru nadväzujúcu na judikát R 45/2000 vychádzajúcu z premisy, podľa ktorej sa do omeškania možno dostať až nesplnením povinnosti právoplatne uloženej rozhodnutím súdu, keďže táto vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je doba plnenia určená, a preto sa až uplynutím tejto doby môže dostať

dlžník do omeškania. Protipól zmienenej názorovej línie tvoria rozhodnutia vo veciach sp. zn. 4Cdo/48/2017 a 4Cdo/257/2019, resp. sp. zn. 2Cdo/48/2010, 2Cdo/155/2011 či sp. zn. 7Cdo/253/2013, o ktoré porušovateľ oprel svoj právny názor vyslovený v napadnutom uznesení. Existenciu dvojkoľajnosti rozhodovacích línií označuje sťažovateľka za stav priečiaci sa princípu právnej istoty a ochrany legitímnych očakávaní ako atribútov právneho štátu.

13. K vyjadreniu sťažovateľa (zúčastnenej osoby) sťažovateľka uviedla, že režimu *per incuriam*, na ktorý poukazuje, by zodpovedala situácia, ak by doterajšia súdna prax bola v rozpore s právnymi normami alebo judikátom/precedensom, na základe čoho by sa súd od nej odklonil. Judikatúra najvyššieho súdu vysporiadavajúca sa s právnou otázkou existencie nároku na zaplatenie úroku z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy, na ktorú sťažovateľka v ústavnej sťažnosti poukazuje, je však konštantná a v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky, preto by jej záväznosť nebolo vhodné negovať vydaním rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré by bolo nielen v rozpore s pozitívnym právom, ale aj judikatúrou samotného najvyššieho súdu. Najvyšší súd vo svojej konštantnej judikatúre v súvislosti s právnou otázkou existencie nároku na zaplatenie úroku z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy vychádza z konštitutívneho charakteru rozhodnutia, pretože jedine súd, ktorý autoritatívne posúdi neoprávnenosť zásahu do osobnostnej sféry žalobcu na základe svojej voľnej úvahy a po vyhodnotení povahy každého konkrétneho prípadu a jednotlivých okolností zásahu, ho môže konštituovať svojím rozhodnutím. Keďže rozhodnutie súdu, ktorým je žalobcovi priznaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, má konštitutívny charakter, judikatúra najvyššieho súdu reflektujúca právne závery obsiahnuté v judikáte R 45/2000 pri posudzovaní momentu, kedy sa škodca dostáva do omeškania s náhradou nemajetkovej ujmy, sa javí ako právne správna. V prípade, ak by sa škodca dostal do omeškania s plnením nemajetkovej ujmy vo vopred neznámej výške nie márnym uplynutím lehoty ustanovenej v rozhodnutí súdu, ale už márnym uplynutím šesťmesačnej lehoty na plnenie, žalobca by mohol oddiaľovať uplatnenie nároku v súdnom konaní na posledné dni premlčacej doby a rovnako by mohol následne predlžovať aj súdne konanie na účel umelého navýšenia celkovej výšky nároku, čím by bola sťažovateľka vystavená neprimeranému riziku znášania finančných následkov nepredvídateľnosti postupu poškodených a následne súdneho rozhodovania, čo by podľa názoru sťažovateľky viedlo k extrémne nespravodlivým záverom pri súdnej aplikácii práva.

III.4. Vyjadrenie najvyššieho súdu k ústavnej sťažnosti sťažovateľa:

14. Po prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konania a po spojení ústavných sťažností sťažovateľa a sťažovateľky na spoločné konanie ústavný súd vyzval najvyšší súd, aby sa vyjadril aj k ústavnej sťažnosti sťažovateľa. Najvyšší súd vo vyjadrení z 5. júna 2023 k ústavnej sťažnosti sťažovateľa uviedol, že ponecháva rozhodnutie o ústavnej sťažnosti sťažovateľa na úvahe ústavného súdu.

15. K veci sa vyjadril aj predseda senátu, ktorý v podstatnom uviedol, že z obsahu dovolania sťažovateľa vyplýva, že dovolacie námietky sťažovateľa uvedené pod písmenami a), b) a c) na str. 4 a 5 ústavnej sťažnosti sťažovateľa (bližšie pozri bod 7 odôvodnenia tohto nálezu, pozn.) sa týkali skutkových okolností prípadu tak, ako boli zistené odvolacím súdom a súdom prvej inštancie. Predseda senátu poukázal, že najvyšší súd (v bodoch 29 a 30 odôvodnenia napadnutého uznesenia) zistil, že v predmetnom prípade sú dovolaním napadnuté rozhodnutia odôvodnené vo vzťahu k právnemu názoru, ktorý súdy vo veci zaujali, a preto najvyšší súd iný právny názor sťažovateľa

na daný skutkový stav nevyhodnotil ako relevantný dovolací dôvod vo vzťahu k § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Intenzita dôvodov nesprávneho právneho posúdenia veci by musela dosiahnuť relevantnosť dôvodov porušenia práva na spravodlivý proces.

16. Vo vzťahu k sťažovateľovej námietke uvedenej pod písm. d) na str. 5 ústavnej sťažnosti sťažovateľa (bližšie pozri bod 7 odôvodnenia tohto nálezu, pozn.) predseda senátu uviedol, že sťažovateľom namietané súdne rozhodnutia sa netýkali právneho režimu podľa zákona č. 58/1969 Zb. Pokiaľ išlo o priznanú nemajetkovú ujmu 15 000 eur, predseda senátu bol toho názoru, že priznanie nemajetkovej ujmy zodpovedá okolnostiam daného prípadu a považuje ju za súladnú s priamou aplikáciou čl. 5 ods. 5 dohovoru, ktorú odvolací súd použil. Išlo o prednostnú aplikáciu medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, čím obsahovo hodnotové hľadisko odvolacieho súdu zohľadnilo, že sťažovateľ reálne vykonal trest odňatia slobody. Najvyšší súd takto priznanú výšku považoval za hornú hranicu v okolnostiach daného prípadu s tým, že iné plnenie na základe skutkových okolností daného prípadu sťažovateľovi priznané nebolo.

III.5. Amicus curiae v záujme ochrany základných práv a slobôd – vyjadrenie LITIGIS, Centra ochrany ľudských práv:

17. Dňa 6. júna 2023 bolo ústavnému súdu doručené podanie označené ako „*Amicus curiae v záujme ochrany základných práv a slobôd*“ od LITIGIS – Centra ochrany ľudských práv (ďalej len „LITIGIS“). LITIGIS v prvom rade poukázal na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 7Cdo/243/2019 z 28. októbra 2020, kde najvyšší súd poukázal na to, že rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 1Co/15/1997 a č. k. 6Cdo/185/2011 nie sú vo vzťahu k nastolenému právnomu posúdeniu priliehavé pre odlišnosť nielen skutkových okolností, ale predovšetkým právnych otázok v nich riešených. Proti tomuto rozhodnutiu najvyššieho súdu bola zo strany sťažovateľky podaná ústavná sťažnosť, o ktorej rozhodol ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 273/2021 z 29. júna 2021 takto: „*S poukazom na bod 58 tohto uznesenia ústavný súd považuje za ústavne akceptovateľný aj záver všeobecných súdov v otázke omeškania žalovanej s náhradou nemajetkovej ujmy, pri ktorej sťažovateľka poukázala na to, že žalobcovi priznaný úrok z omeškania dosahuje takmer výšku samotnej sumy náhrady nemajetkovej ujmy, t. j. 15 000 eur.*“ Zároveň poukázal aj na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 8Cdo/191/2020 z 27. januára 2022 a na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 443/2022 z 11. mája 2023, ktorým ústavný súd definitívne potvrdil ustálenosť rozhodovacej praxe najvyššieho súdu v otázke úrokov z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy. LITIGIS je toho názoru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu nedošlo k odklonu od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je aj v súlade s uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 273/2021 z 29. júna 2021 a nálezom ústavného súdu č. k. III. ÚS 443/2022 z 11. mája 2023.

III.6. Replika sťažovateľa:

18. Právna zástupkyňa sťažovateľa v replike z 28. júna 2023 k vyjadreniu najvyššieho súdu uviedla, že sťažovateľ zotrváva na svojej ústavnej sťažnosti a jej odôvodnení, ktorú v žiadnom z namietaných bodov nevyvracia ani vyjadrenie najvyššieho súdu. Trestné stíhanie a odsúdenie sťažovateľa, ktoré vo výsledku bolo nezákonné, malo likvidačný dopad na sťažovateľovu osobnú, osobnostnú, sociálnu a pracovnú sféru, keďže sťažovateľ sa stal „závadovou“ osobou, ktorá už nemohla a nemôže vykonávať bezpečnostné služby, ktorými sa zaoberal celý svoj život, pričom

priznaná náhrada škody sťažovateľovi vôbec nezodpovedá tak excesívnemu zásahu štátu do jeho základných ľudských práv a slobôd a nezodpovedala ani záverom viacerých súdnych inšancií, na ktoré sťažovateľ v podanom dovolaní (odvolaní) poukázal. Vo vzťahu k ústavnej sťažnosti sťažovateľky právna zástupkyňa sťažovateľa poukázala, že ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 443/2022 z 11. mája 2023 obdobnej ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel s odôvodnením, že od prijatia uznesenia najvyššieho súdu č. k. 4Cdo/257/2019 z 26. februára 2020 sa úroky z omeškania začínali priznávať od uplynutia 6-mesačnej lehoty po podanej žiadosti poškodenej osoby o mimosúdne odškodnenie, pričom úroky z omeškania by mali motivovať škodcu splniť si svoju povinnosť riadne a včas, a tak zabezpečujú účinnú ochranu ústavou chráneného statku/majetku a legitímneho očakávania na odškodnenie.

19. Dňa 28. júla 2023 bolo ústavnému súdu doručené podanie právnej zástupkyne sťažovateľa označené ako „*procesný návrh sťažovateľa o doplnenie petitu*“, ktorým navrhla petit ústavnej sťažnosti sťažovateľa doplniť tak, že ústavnému súdu navrhla zrušiť aj rozsudok krajského súdu č. k. 15Co/87/2022 z 5. apríla 2023, ktorým krajský súd (v reakcii na druhý výrok napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pozn.) zmenil prvostupňový rozsudok okresného súdu v prvom výroku, ktorým priznal sťažovateľovi úrok z omeškania z nemajetkovej ujmy vo výške 5 % ročne od 9. mája 2016 z titulu nezákonného rozhodnutia o treste tak, že sťažovateľka je povinná zaplatiť sťažovateľovi úrok z omeškania vo výške 6 % ročne zo sumy 15 000 eur od 11. mája 2009 až do zaplatenia. Predmetný procesný návrh právna zástupkyňa sťažovateľa odôvodnila tým, že keďže v medziobdobí po napadnutom kasačnom uznesení najvyššieho súdu vydal krajský súd rozsudok o priznaní úrokov z omeškania, tak po prípadnom kasačnom náleze ústavného súdu môže nastať situácia, že budú popri sebe existovať dva právoplatné rozsudky krajského súdu. Prvý, ktorý bol napadnutým kasačným uznesením najvyššieho súdu zrušený, avšak v dôsledku prípadného kasačného nálezu ústavného súdu sa obnovia jeho účinky, a druhý, teraz vydaný na základe napadnutého zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu, čo je stav právne neakceptovateľný.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavných sťažností

20. Podľa čl. XI bodu 4 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 v znení jeho dodatku č. 2 z 27. septembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) bola predmetná vec, pôvodne pridelená sudkyňi spravodajkyňi Jane Laššákovej, pridelená sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi, ktorý sa v súlade s čl. II bodom 3 rozvrhu práce stal členom druhého senátu ústavného súdu.

21. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnými sťažnosťami a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy:

22. V rámci prvého okruhu sťažnostných námietok sťažovateľka v súvislosti s druhým výrokom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu namietala, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení

odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe v otázke vzniku omeškania s plnením náhrady nemajetkovej ujmy a nepredložil vec na posúdenie veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku, čím mal najvyšší súd porušiť jej základné právo na zákonného sudcu.

23. Najvyšší súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v časti úrokov z omeškania z priznanej nemajetkovej ujmy, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu vychádzalo z pôvodnej judikatúry najvyššieho súdu (založenej rozhodnutím najvyššieho súdu č. k. 1Co/15/1997 z 24. júna 1998), v zmysle ktorej *„povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania“*. V odôvodnení napadnutého uznesenia (bod 32) najvyšší súd v tejto súvislosti konštatoval, že najvyšší súd v rozhodnutí č. k. 4Cdo/48/2017 z 30. júla 2019 ako dovolací súd ustálil, že právnu otázku vo vzťahu k nároku na úroky z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy možno považovať za vyriešenú uzneseniami najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/48/2010, 2Cdo/155/2011, 7Cdo/253/2013 so závermi, že štát je povinný nahradiť škodu najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa, kedy poškodený nárok riadne uplatnil podľa § 16 zákona č. 514/2003 Z. z. a márnym uplynutím tejto lehoty sa štát ako dlžník zo zodpovednostného právneho vzťahu dostáva do omeškania, a tak najskôr odo dňa nasledujúceho po uplynutí 6-mesačnej lehoty ho postihuje povinnosť zaplatiť poškodenému veriteľovi tiež úroky z omeškania. Nadväzujúc na uvedené, najvyšší súd v napadnutom uznesení konštatoval, že tento záver možno prijať aj k zákonu č. 58/1969 Zb. – podľa § 10 zákona č. 58/1969 Zb. ak ústredný orgán neuspokojí nárok poškodeného do 6 mesiacov odo dňa podania žiadosti, môže sa poškodený domáhať priznania nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia (bod 33) zároveň poukázal aj rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 4Cdo/257/2019 z 26. februára 2020, v ktorom najvyšší súd ustálil, že nárok žalobcu podľa § 17 ods. 2 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z. voči žalovanej vzniká už samotnou existenciou väzobného trestného stíhania a rozsudku, ktorým bola osoba pozbavená osobnej slobody následne oslobodená spod obžaloby. Preto rozhodnutie, ktorým sa priznáva táto náhrada škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch v konkrétnej výške, už len deklaruje existenciu tejto zákonom priznanej právnej skutočnosti a nárokov z nej vyplývajúcich (väzobného stíhania, oslobodzujúceho rozsudku a ich príčinnú súvislosť so vznikom nemajetkovej ujmy vzniknutej obmedzením na osobnej slobode jednotlivca). Podľa § 563 Občianskeho zákonníka ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal. Z uvedeného je preto možné ďalej vyvodiť, že k vzniku omeškania s plnením nemajetkovej ujmy nedochádza márnym uplynutím lehoty ustanovenej v rozhodnutí súdu, ale už márnym uplynutím šesťmesačnej lehoty na plnenie podľa § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. Uvedený názor dovolacieho súdu je podporený aj novelou č. 412/2012 Z. z., ktorou bolo s účinnosťou od 1. januára 2013 ustanovenie § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. zmenené tak, že podľa poslednej vety tohto ustanovenia ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovania nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr.

24. Podľa § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku ak senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol

vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. V uznesení o postúpení veci odôvodní svoj odlišný právny názor.

25. Pri posúdení námietky sťažovateľky, že najvyšší súd napadnutým uznesením porušil jej základné právo zákonného sudcu tým, že sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe v otázke vzniku omeškania s plnením náhrady nemajetkovej ujmy a nepredložil vec na posúdenie veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku, ústavný súd vychádzal zo záverov, ku ktorým ústavný súd dospel v náleze č. k. III. ÚS 443/2022-43 z 11. mája 2023. Uvedeným nálezom ústavný súd nevyhovел predchádzajúcej ústavnej sťažnosti sťažovateľky, v ktorej sťažovateľka v súvislosti s otázkou vzniku omeškania s plnením náhrady nemajetkovej ujmy argumentovala vo vzťahu k inému rozhodnutiu najvyššieho súdu obdobne ako vo svojej aktuálnej ústavnej sťažnosti.

26. Ústavný súd v uvedenom náleze v súvislosti s otázkou vzniku nároku na zaplatenie úroku z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy identifikoval jednotlivé relevantné rozhodnutia najvyššieho súdu (rozsudok najvyššieho súdu č. k. 1Co/15/97 z 24. júna 1998, uznesenie najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/48/2010 z 21. decembra 2010, rozsudok najvyššieho súdu č. k. 6Cdo/185/2011 zo 14. marca 2012, rozsudok najvyššieho súdu č. k. 7Cdo/253/2013 z 10. decembra 2014, uznesenie najvyššieho súdu č. k. 7Cdo/100/2017 zo 17. októbra 2018, uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4Cdo/48/2017 z 30. júla 2019, uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4Cdo/257/2019 z 26. februára 2020, uznesenie č. k. 7Cdo/243/2019 z 28. októbra 2020 a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z 30. júna 2022) a dospel k týmto záverom: Posledné rozhodnutie najvyššieho súdu, podľa ktorého je štát v omeškaní s náhradou nemajetkovej ujmy až v prípade, ak neplní podľa súdneho rozhodnutia, ktorým je nemajetková ujma priznaná, bolo rozhodnutie č. k. 7Cdo/100/2017 – a aj to bolo neskôr zrušené. Odhliadnuc však od tohto rozhodnutia, je posledné rozhodnutie z tohto „tábora“ rozhodnutie č. k. 6Cdo/185/2011. V uznesení č. k. 4Cdo/257/2019 najvyšší súd poukázal na novelu zákona č. 514/2003 Z. z. – zákon č. 412/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorým bol s účinnosťou od 1. januára 2013 § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. zmenený tak, že podľa poslednej vety tohto ustanovenia ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovania nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr. Je tak zrejmé, že najvyšší súd po tomto uznesení už nenasledoval len právny názor v ňom prezentovaný, ale aj zmenu právnych predpisov, pretože po 1. januári 2013 bola (s výnimkou už spomínaného neskôr zrušeného uznesenia č. k. 7Cdo/100/2017) judikatúra najvyššieho súdu k posudzovanej otázke konštantná (ustálená).

27. Ústavný súd v citovanom náleze zároveň pripomenul že v uznesení č. k. I. ÚS 276/2018 konštatoval, že povinnosť postúpenia veci veľkému senátu na zaujatie zjednocujúceho stanoviska a rozhodnutie veci nie je účelné rozširovať aj o právne názory obsiahnuté v už prekonanej judikatúre. Relevanciu v tomto smere možno priznať len zamýšľanému judikátornému odklonu od právneho názoru aktuálneho v čase rozhodovania konajúceho senátu, keďže v opačnom prípade by bolo potrebné zjednocovanie neúnosného množstva „historicky prežitých“ právnych názorov.

28. Vychádzajúc z uvedených východísk, ústavný súd pri rozhodovaní o aktuálnej ústavnej sťažnosti sťažovateľky dospel (rovnako ako už predtým ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 443/2022 z 11. mája 2023 pri rozhodovaní o predchádzajúcej ústavnej sťažnosti sťažovateľky) k záveru, že od prijatia rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 4Cdo/257/2019 z 26. februára 2020 sa najvyšší súd od vlastnej rozhodovacej praxe neodchýlil a rozhodoval v súlade s touto rozhodovacou praxou, a to aj v posudzovanej veci. Z uvedeného dôvodu vo veci sťažovateľky konajúci senát najvyššieho súdu podľa názoru ústavného súdu nemal povinnosť postúpiť túto vec veľkému senátu.

29. Z dôvodu nesplnenia predpokladu (existencie zamýšľaného odklonu od aktuálnej judikatúry) pre postúpenie veci veľkému senátu nemožno uvažovať o porušení základného práva sťažovateľky na zákonného sudcu. Preto ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky v časti, v ktorej namieta porušenie označených práv druhým výrokom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, nevyhoviel (bod 5 výroku tohto nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy:

30. Vo vzťahu k druhému okruhu sťažnostných námietok sťažovateľky, v rámci ktorého v súvislosti s prvým výrokom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sťažovateľka namietala nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia v otázke právneho posúdenia pasívnej vecnej legitímácie sťažovateľky v konaní o náhradu škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb., ak je nárok dôvodený medializáciou trestnej veci, a v otázke právneho posúdenia primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, ústavný súd hodnotí, že najvyšší súd neposkytol na sťažovateľkou nastolené otázky dostatočnú odpoveď. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia nie je vôbec zrejmé, či v položených otázkach neidentifikoval prípustný dovolací dôvod alebo ich nepovažoval za právne otázky riadne vymedzené spôsobom uvedeným v § 432 až § 435 Civilného sporového poriadku, keď z neho ani nevyplýva zákonný dôvod, na základe ktorého vlastne dovolanie sťažovateľky odmietol. Z tohto dôvodu považuje ústavný súd námietku sťažovateľky o nepresvedčivosti odôvodnenia napadnutého uznesenia za dôvodnú.

31. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že vo vzťahu k druhému okruhu sťažnostných námietok sťažovateľky bolo prvým výrokom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (t. j. odmietnutím dovolania sťažovateľky) porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

32. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ústavný súd napadnuté rozhodnutie v jeho prvom výroku zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 3 výroku tohto nálezu).

33. Najvyšší súd je v súlade s § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť a svoje rozhodnutie presvedčivo a riadne odôvodniť tak, aby splňalo kritériá pre jeho preskúmateľnosť, zrozumiteľnosť a poskytovalo odpovede na podstatné dovolacie námietky sťažovateľky.

IV.3. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy:

34. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti v súvislosti s tretím výrokom napadnutého uznesenia (odmietnutie dovolania sťažovateľa v jeho zvyšnej časti) v podstatnom namieta, že odôvodnenie

napadnutého uznesenia nie je adekvátne k sťažovateľom uplatnenej dovolacej argumentácii, keďže najvyšší súd ignoroval riadne uplatnené, zrozumiteľné a relevantnou judikatúrou podložené tvrdenia sťažovateľa, týkajúce sa jednak kvality odôvodnenia napadnutého uznesenia a jednak právneho posúdenia veci.

35. Ústavný súd konštatuje, že pokiaľ ide o dovolacie námietky sťažovateľa uvedené pod písmenami a), b) a c) na str. 4 a 5 ústavnej sťažnosti sťažovateľa (bližšie pozri bod 7 odôvodnenia tohto nálezu, pozn.), najvyšší súd sa týmito námietkami v napadnutom uznesení (body 29 a 30 odôvodnenia napadnutého uznesenia) náležite zaoberal, keď dospel k záveru, že tieto námietky sa týkali skutkových okolností prípadu tak, ako boli zistené odvolacím súdom a súdom prvej inštalácie, pričom najvyšší súd iný právny názor sťažovateľa na daný skutkový stav nevyhodnotil ako relevantný dovolací dôvod vo vzťahu k § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku.

36. Pokiaľ však ide o sťažovateľovu námietku uvedenú pod písm. d) na str. 5 ústavnej sťažnosti sťažovateľa [t. j. že v napadnutom uznesení nie je ani zmienka o sťažovateľom namietaní použitej judikatúry pre konečné priznanie nemajetkovej ujmy v sume 15 000 eur, keď odvolací súd nereagoval na sťažovateľom uvádzané súdne rozhodnutia, ktoré boli pre sťažovateľa priaznivejšie (4Cdo125/2019, 4Cdo153/2015, 2MCdo 2/2017 a ďalšie)], ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení náležite argumentačne nevysporiadal, resp. náležite konkrétne nereagoval na túto sťažovateľovu dovoláciu argumentáciu, čím najvyšší súd neposkytol na sťažovateľom nastolenú otázku dostatočnú odpoveď. Na túto dovoláciu argumentáciu sťažovateľa reagoval až dodatočne predseda senátu vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti sťažovateľa, v ktorom len všeobecne uviedol, že sťažovateľom namietané súdne rozhodnutia sa netýkali právneho režimu podľa zákona č. 58/1969 Zb., pričom predseda senátu ale zároveň nespochybnil tvrdenie sťažovateľa, že sa najvyšší súd v napadnutom uznesení s touto dovolacou argumentáciou náležite nezaoberal. Vzhľadom na uvedené považuje ústavný súd námietku sťažovateľa o nepresvedčivosti odôvodnenia napadnutého uznesenia v tejto časti za dôvodnú.

37. Ústavný súd preto dospel k záveru, že tretím výrokom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (t. j. odmietnutím dovolania sťažovateľa v jeho zvyšnej časti) bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 2 výroku tohto nálezu).

38. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ústavný súd napadnuté rozhodnutie v treťom výroku zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 3 výroku tohto nálezu).

39. Najvyšší súd je v súlade s § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť a svoje rozhodnutie presvedčivo a riadne odôvodniť tak, aby spĺňalo kritériá pre jeho preskúmateľnosť, zrozumiteľnosť a poskytovalo odpovede na podstatné dovolacie námietky sťažovateľa.

40. Pokiaľ ide o procesný návrh sťažovateľa z 25. júla 2023 (doručený ústavnému súdu 28. júla 2023), ktorým navrhol petit svojej ústavnej sťažnosti doplniť tak, že ústavnému súdu navrhol zrušiť aj rozsudok krajského súdu č. k. 15Co/87/2022 z 5. apríla 2023, ústavný súd v prvom rade poukazuje, že tento procesný návrh sťažovateľa bol ústavnému súdu doručený až po predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa, t. j. až po tom, ako bol v rámci

predbežného prerokovania v zmysle § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde výrokom uznesenia o prijatí vymedzený, resp. „zafixovaný“ predmet konania vedeného na ústavnom súde pod sp. zn. II. ÚS 236/2023. Nadväzujúc na uvedené, ústavný súd zároveň poukazuje na to, že sťažovateľ sa predmetným procesným návrhom domáha „len“ zrušenia predmetného rozsudku krajského súdu z 5. apríla 2023, avšak zároveň nežiada vysloviť aj porušenie svojich práv týmto rozhodnutím krajského súdu. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že nevyhnutným predpokladom, aby ústavný súd mohol pristúpiť k zrušeniu rozhodnutia, je to, že ústavný súd v prvom rade vysloví porušenie základného práva vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré má zrušiť. Inak povedané, ústavný súd nemôže zrušiť rozhodnutie orgánu verejnej moci, ak najprv (vychádzajúc z petitu) nevyssloví, že predmetným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva (m. m. II. ÚS 270/2021, II. ÚS 433/2021, II. ÚS 99/2022). Ak teda ústavnému súdu už samotná formulácia petitu ústavnej sťažnosti sťažovateľa vôbec nedáva možnosť vysloviť porušenie práv sťažovateľa predmetným rozsudkom krajského súdu z 5. apríla 2023, ústavný súd nemôže ani zrušiť tento rozsudok krajského súdu, a to hoci sa sťažovateľ zrušenia tohto rozhodnutia (doplneným) petitom ústavnej sťažnosti domáha. V neposlednom rade ústavný súd napokon poukazuje aj na podstatnú skutočnosť, že predmetný rozsudok krajského súdu z 5. apríla 2023 nadväzuje na druhý výrok napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, vo vzťahu ku ktorému sťažovateľ ústavnou sťažnosťou nenamietal, že by ním došlo k porušeniu jeho práv. Porušenie práv v súvislosti s druhým výrokom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu síce namietala sťažovateľka svojou ústavnou sťažnosťou, avšak (ako vyplýva z predchádzajúcich bodov odôvodnenia tohto nálezu) ústavný súd nedospel k záveru, že by druhým výrokom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd predmetnému procesnému návrhu sťažovateľa nevyhovel.

V.

Trovy konania

41. V súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal ústavný súd podľa výsledku konania sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia.

42. Pri výpočte náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky (1/6 výpočtového základu) za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 predstavuje sumu 193,83 eur a v roku 2023 sumu 208,67 eur. Náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (1/100 výpočtového základu) v roku 2022 predstavuje sumu 11,63 eur a v roku 2023 sumu 12,52 eur.

43. Trovy konania sťažovateľa pozostávajú z tarifnej odmeny právnej zástupkyne sťažovateľa za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) v roku 2022 a jeden právny úkon právnej služby (replika) v roku 2023, t. j. sumu 596,33 eur a z nároku na náhradu hotových výdavkov právneho zástupcu 35,78 eur, spolu v sume 632,11 eur. Vzhľadom na to, že právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľkou dane z pridanej hodnoty, k tejto sume treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty v sume 126,42 eur.

44. Celková suma náhrady trov konania tak predstavuje sumu 758,53 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

45. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

46. V zmysle § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu